

Flygtningenævnets baggrundsmateriale

Bilagsnr.:	874
Land:	Iran
Kilde:	Landinfo
Titel:	Temanotat. Iran. Komala-CPI
Udgivet:	3. februar 2021
Optaget på baggrundsmaterialet:	27. april 2021

LANDINFO

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon

Temanotat

Iran

Komala-CPI

3. februar 2021

© Landinfo 2021

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarframstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.

Alle henvendelser om Landinfos rapporter kan rettes til:

Landinfo
Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon

Storgata 33 A
Postboks 2098 Vika
0125 Oslo
Tel: 23 30 94 70
E-post: landinfo@landinfo.no
www.landinfo.no

Om Landinfos temanotater

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) innhenter og analyserer informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet (UDI), Utlendingsnemnda (UNE) og Justis- og beredskapsdepartementet har behov for kunnskap om.

Landinfos temanotater er basert på opplysninger fra nøye utvalgte kilder. Opplysningene er behandlet i henhold til [anerkjente kvalitetskriterier for landinformasjon](#) og [Landinfos retningslinjer for kilde- og informasjonsanalyse](#).

Temanotatene bygger på både skriftlig og muntlig kildemateriale. En del av informasjonen som formidles, er innhentet gjennom samtaler med kilder på informasjonsinnhentingsreiser. Landinfo tilstreber bredde i kildetilfanget, og så langt mulig er det innhentet informasjon fra kilder som arbeider uavhengig av hverandre. Alt benyttet kildemateriale er fortløpende referert i temanotatene. Hensyn til enkelte kilders ønske om anonymitet er ivare tatt.

Notatene gir ikke et uttømmende bilde av temaene som undersøkes, men belyser problemstillinger som er relevante for UDIs og UNEs behandling av uttlendingssaker.

Landinfo er en faglig uavhengig enhet, og informasjonen som presenteres, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i uttlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos temanotater gir heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som omtales.

About Landinfo's reports

The Norwegian Country of Origin Information Centre, Landinfo, is an independent body within the Norwegian Immigration Authorities. Landinfo provides country of origin information (COI) to the Norwegian Directorate of Immigration (Utlendingsdirektoratet – UDI), the Immigration Appeals Board (Utlendingsnemnda – UNE) and the Norwegian Ministry of Justice and Public Security.

Reports produced by Landinfo are based on information from carefully selected sources. The information is collected and analysed in accordance with [common methodology for processing COI](#) and [Landinfo's internal guidelines on source and information analysis](#).

To ensure balanced reports, efforts are made to obtain information from a wide range of sources. Many of our reports draw on findings and interviews conducted on fact-finding missions. All sources used are referenced. Sources hesitant to provide information to be cited in a public report have retained anonymity.

The reports do not provide exhaustive overviews of topics or themes but cover aspects relevant for the processing of asylum and residency cases.

Country of Origin Information presented in Landinfo's reports does not contain policy recommendations nor does it reflect official Norwegian views.

Summary

Komala-CPI (Komala – Communist Party of Iran) is the original out of several parties which today use the name Komala. As with other Iranian Kurdish opposition parties, the party leadership and most of their members live in exile in Northern Iraq where they keep a base outside Sulaimaniya. The party conducts weapons training and have armed guards at their base. However, according to their own statements, they are not involved in any military activity inside Iran. The party has members and sympathizers inside Iran organized in secret cells involved in spreading the message of the party amongst Iranian Kurds. Membership or affiliation to the party is forbidden in Iran and may lead to severe punishment.

Sammendrag

Komala-CPI (Komala – Communist Party of Iran) er det opprinnelige av flere partier som i dag benytter navnet Komala. I likhet med andre iransk-kurdiske opposisjonspartier, oppholder partiledelsen og størstedelen av medlemsmassen seg i eksil Nord-Irak hvor de har en egen base utenfor Suleimaniya. Partiets medlemmer driver våpentrening og er bevæpnet på basen, men har etter eget utsagn ingen militær virksomhet inne i Iran. Partiet har medlemmer og sympatisører organisert i hemmelige celler inne i Iran som blant annet arbeider med å spre partiets budskap blant iranske kurdere. Medlemskap eller tilknytning til partiet er forbudt i Iran og kan straffes strengt.

Innhold

1 Innledning	6
1.1 Kort om kildene	6
2 Opprinnelse	7
3 Ideologi	7
4 Splittelser	8
Første splittelse i 1991: Ikke-kurdiske elementer brøt ut	9
Komala-PIK	9
Komala-KTP	9
5 Organisasjonsstruktur	9
5.1 Partibasen i Nord-Irak	10
5.2 Partiets aktiviteter i Iran	11
6 Medlemskap	12
6.1 Rekruttering	13
6.2 Medlemskort	14
6.3 Bekreftelser på medlemskap	15
7 Reaksjoner fra iranske myndigheter	16
7.1 Arrestasjoner og domfellelser	16
7.2 Press på familiemedlemmer	17
8 Referanser	19

1 Innledning

Komala-CPI (The Kurdistan Organization of the Iranian Communist Party) er et iransk-kurdisk parti med hovedbase i en leir utenfor byen Sulaymaniya i Nord-Irak. Partiet ledes av generalsekretær Ibrahim Alizadeh, og gjør krav på å være det opprinnelige av flere iransk-kurdiske partier som i dag benytter navnet Komala. Komala-CPI er tilsluttet Det iranske kommunistparti (CPI) og forfekter en marxistisk ideologi.

For å unngå forveksling med andre Komala-partier brukes betegnelsen Komala-CPI for det nevnte partiet i dette notatet.

Notatet gir innledningsvis en kort gjennomgang av partiets historie og ideologi. Deretter følger en beskrivelse av partiets interne organisering ved partibasen i Nord-Irak, og en beskrivelse av hvordan partiet opererer inne i Iran. Notatet redegjør også for medlemskap og rekruttering til partiet. Til slutt omtales iranske myndigheters reaksjoner på medlemskap eller tilknytning til Komala-CPI.

1.1 Kort om kildene

Informasjonen som notatet bygger på, stammer primært fra en informasjonsinnhentingsreise til Nord-Irak i oktober og november 2019. På denne reisen intervjuet Landinfo blant annet representanter for Komala-CPI, andre iransk-kurdiske opposisjonspartier og uavhengige iransk-kurdiske akademikere og journalister. Siden ikke alle temaer som tas opp i notatet ble berørt i detalj på reisen i 2019, har vi supplert med enkelte detaljer fra tidligere samtaler med partiledelsen i Komala-CPI i 2012, 2013 og 2016. I tillegg har vi benyttet informasjon fra danske utlendingsmyndigheter som har gjennomført tilsvarende informasjonsinnhentingsreiser til Nord-Irak (Danish Immigration Service 2020), og informasjon fra ulike akademiske publikasjoner, rapporter fra menneskerettsorganisasjoner og nyhetsoppslag.

Som primærkilder er partiene selv nærmest til å gi presis informasjon om hvordan de arbeider og er organisert internt. De kan imidlertid ikke anses som uavhengige gitt deres politiske agendaer. Så langt det lar seg gjøre er derfor informasjonen som partiene har gitt supplert med informasjon fra andre kilder. På noen områder, for eksempel når det gjelder medlemskap og rekruttering til Komala-CPI, baserer vi oss nesten utelukkende på opplysninger fra partiet selv da det ikke finnes andre kilder som beskriver disse forholdene på samme detaljnivå.

Komala-CPI og andre iransk-kurdiske partier er illegale i Iran, og medlemskap kan straffes strengt. Av den grunn er intervjuobjektene anonymisert. Representantene for partiene er ikke oppgitt med navn, men det er oppgitt hvilket parti de tilhører.

2 Opprinnelse

Komala ble ifølge egne ledere dannet av kurdiske studenter ved Aryamehr universitetet i Teheran i 1969. Men gruppen proklamerte seg for offentligheten først i 1978, under navnet «Komalay Shorshgeri Zahmatkeshani Kurdistan Eran» (The Organization of Revolutionary Toilers of the Iranian Kurdistan), forkortet til Komala, som betyr «organisasjon» (Hassanpour 1994, s. 9; McDowall 2000, s. 265).

Etter sjahens fall og den islamske revolusjonen i Iran i 1979, fylte Komala og det mer etablerte Kurdistan Democratic Party of Iran (PDKI) maktvakuumet i de kurdiske områdene ved å opprette lokale kommune- og landsbyråd (McDowall 2000, s. 274). Kurdiske ledere forhandlet med det nye regimet i Teheran om selvstyre for de kurdiske provinsene, men forhandlingene brøt sammen i 1980. Samtidig iverksatte det islamske regimet en militær offensiv for å vinne tilbake kontroll over de kurdiske provinsene. Komala og PDKI organiserte geriljakrigføring mot iranske styrker, men etter at regjeringsstyrkene hadde slått ned det kurdiske opprøret, flyktet ledelsen og mange av medlemmene til Nord-Irak (Bruinessen 1992, s. 36, 39; McDowall 2000, s. 72-75).

Partiet har siden 1980-tallet hatt tilhold i Nord-Irak. De fikk innledningsvis lov til å etablere seg i Irak av Saddam Hussein og deretter av selvstyremyndigheten i Nord-Irak (KRG – Kurdistan Regional Government) som ble etablert i 1991 (Ahmad 2011). Komala fortsatte med geriljakrigføring rettet mot iranske styrker fra deres baser i Nord-Irak frem til 1996 da de erklærte en våpenhvile. Siden den tid har partiet konsentrert seg om den politiske ikke-militære kampen for å nå sine mål (Phillips 2017, s. 91).

3 Ideologi

Komala ble etablert i opposisjon til det dominerende kurdiske partiet i Iran, Kurdistan Democratic Party of Iran (PDKI), som de kritiserte for å ha nære bånd til det pro-sovjetiske, iranske kommunistiske Tudeh-partiet (Phillips 2017, s. 88). Komala på sin side var inspirert av den kinesiske revolusjonen og baserte sin visjon om et sosialistisk Iran på maoisme i tillegg til marxisme (Bruinessen 1986).

Komala utfordret de etablerte stammebaserte maktstrukturene i det kurdiske samfunnet og mobiliserte innledningsvis bønder til protestaksjoner mot kurdiske jordeiere (Bruinessen 1986; Bruinessen 1992, s. 35). Etter kinesisk modell drev Komala massemobilisering gjennom å organisere utdanning og helse- og sosialtjenester (McDowall 2000, s. 266). Gjennom slike aktiviteter lyktes Komala til en viss grad med å vinne oppslutning blant kurdiske bønder og ungdom (Hassanpour 1994, s. 10). Partiet sto sterkest i Sanandaj-Mariwan-regionen, hvor flere av Komala-lederne kom fra (Bruinessen 1986; McDowall 2000, s. 266).

Komala fremsto som mindre kurdisk-nasjonalistisk enn PDKI og la desto mer vekt på klassekamp i et videre iransk perspektiv. I 1982-83 gikk Komala sammen med to små iranske marxistiske grupperinger og dannet Det iranske kommunistparti (Communist Party of Iran – CPI) (Bruinessen 1986; McDowall 2000, s. 275). Deretter ble Komala omtalt som den kurdiske grenen av CPI (Ahmadzadeh & Stansfield 2010, s. 19; Bruinessen 1986, s. 18). Formelt ble Komala nedlagt som selvstendig organisasjon, men navnet Komala ble likevel brukt om CPI i de kurdiske områdene (McDowall 2000, s. 275).

Komala-CPI er ikke tilhengere av føderalisme. På dette punktet skiller de seg fra de fleste andre iransk-kurdiske partier som jobber for at Iran skal omdannes til en føderalstat, og at både kurdere og andre etniske grupper skal få større lokal selvråderett. Ifølge Hassan Rahmanpanah, talsmann for Komala-CPI, vil ikke føderalisme kunne innfri kurdernes demokratiske rettigheter. Partiet arbeider i stedet for å omdanne hele Iran til en demokratisk stat hvor rettighetene til den kurdiske nasjonen blir garantert (Ahmad 2011). Ifølge partileder Ibrahim Alizadeh (gjengitt i Rudaw 2014), ønsker partiet å etablere kommunisme i hele Iran. De har ikke tro på at det lar seg gjøre å etablere sosialisme kun i Kurdistan.

Som nevnt har partiet siden 1990-tallet konsentrert seg om politisk arbeid og gått bort fra den væpnede kampen mot Iran. Ifølge partiledelsen foregår det i dag ingen militære aktiviteter inne i Iran. Partiet utelukker ikke at de kan gjenoppta den væpnede kampen mot Iran på et senere stadium, men for øyeblikket drives det ingen væpnet aktivitet rettet mot iranske styrker. Partiets base i Nord-Irak bevoktes av væpnede vakter, partiets egne peshmerga-soldater (se kapittel 5.1 og 6.1), men partiledelsen forklarer at disse kun har som oppgave å bevokte leiren og hindre angrep og infiltrasjon fra iransk etterretning (Komala-CPI, intervju oktober 2019).

4 Splittelser

Etter at de iransk-kurdiske partiene ble drevet ut av Iran og etablerte seg i Nord-Irak i 1984, oppsto en væpnet konflikt mellom Komala og PDKI. Konflikten pågikk i minst fire år. Den utløsende årsaken var uoverensstemmelser rundt eierskap til landområder og drapet på en PDKI-leder utført av Komala. Bak konflikten lå dype ideologiske motsetninger mellom partiene. Deler av PDKI ønsket dessuten dialog med de nye makthaverne i Teheran, mens Komala ønsket regimeendring (McDowall 2000, s. 275).

Komala har opp igjennom årene opplevd flere splittelser og avskallinger av fraksjoner som har etablert selvstendige organisasjoner. Ettersom flere av disse har benyttet navnet Komala, har det hersket forvirring om hvem som er hvem av disse partiene.

Første splittelse i 1991: Ikke-kurdiske elementer brøt ut

Det iranske kommunistparti CPI, som Komala var en del av, ble først splittet i 1991 da en fraksjon ledet av Mansur Hekmat brøt ut og dannet *Workers Communist Party of Iran* (Ahmadzadeh & Stansfield 2010, s. 23). Det var i hovedsak de ikke-kurdiske elementene som brøt ut av CPI, noe som gjorde at den gjenværende delen av CPI i realiteten utgjorde det opprinnelige Komala.

Komala-PIK

Ni år senere, i 2000, brøt så en av grunnleggerne av Komala, Abdullah Mohtadi, ut og dannet *Komala Party of Iranian Kurdistan* (Komala-PIK) (Ahmadzadeh & Stansfield 2010, s. 23). Mohtadis fraksjon har tonet ned marxistisk ideologi og orientert seg i retning et mer liberalt, sosialdemokratisk program (Ahmad 2011).¹ Ifølge et medlem av sentralkomiteen i Komala-CPI, fulgte 17 prosent av medlemmene Mohtadi (Komala-CPI intervju oktober 2013).

Komala-KTP

Videre ble Mohtadis Komala-PIK i sin tur splittet i 2008 da Omar Ilkhanizade brøt ut derfra og dannet *Komala - Kurdistan Toilers' Party* (Komala-KTP), som også fremstilte seg som et sosialdemokratisk parti. Splittelsen skal ha oppstått på grunn av personlige motsetninger blant lederne. Motsetningene var så dype at det førte til væpnede sammenstøt mellom de to fraksjonene. Stridighetene ble først bilagt da KRGs sikkerhetsstyrker intervenerte (Ahmad 2011; Ahmadzadeh & Stansfield 2010, s. 23).

5 Organisasjonsstruktur

Ifølge representanter for partiledelsen, som Landinfo intervjuet i oktober 2019, ble Komala-CPIs siste kongress avholdt på partiets base i Nord-Irak i 2017. Målsetningen er å avholde partikongress hvert annet år, men det er ikke alltid mulig å gjennomføre det. Vanligvis deltar mellom 150 og 200 delegater på kongressen. Delegatene kommer fra både Nord-Irak, Iran, Europa og Amerika. Som regel deltar kun noen av de påmeldte på grunn av sikkerhetshensyn. Delegatene fra Iran bruker masker for å skjule sin identitet så ingen skal gjenkjenne dem (Komala-CPI intervju, oktober 2019; Komala-CPI intervju, mars 2016).

¹ Det kurdiske navnet på Mohtadis organisasjon kan oversettes med «Komala – Revolutionary Toilers' Party of Kurdistan», men begrepet «revolutionary» er tatt ut av det offisielle engelske navnet (Ahmad 2011; Ahmadzadeh & Stansfield 2010, p. 23).

Kongressen velger en sentralkomité som igjen velger generalsekretæren. Partiet har også en ledelseskommité (Leadership Committee / *Komite Rahbari*) bestående av 19 medlemmer. 9 av medlemmene bor på partibasen i Nord-Irak. Andre medlemmer er bosatt i andre land. Komiteen møtes ca. hver tredje eller fjerde måned. Medlemmene av ledelseskomiteen må være medlemmer av sentralkomiteen (Komala-CPI intervju 2019).

I 2013 forklarte representanter for partiet (Komala-CPI intervju 2013) at partimedlemmene er organisert i «Team» og at fire Team til sammen inngår i en «Pel» som består av minst 25 personer. Hver Pel har to ledere; en militær leder (commander) og en leder for politisk aktivitet (commissioner). Tre Pel inngår i en «Gordan», som består av om lag 100 personer med en egen leder.

Partiet har også en egen kvinneorganisasjon, *Rekhraw Jenani Komala* (Komala-CPI 2019).

5.1 Partibasen i Nord-Irak

Komala-CPI har sin hovedbase i en leir i provinsen Sulaymaniya i Nord-Irak. Leiren ligger på en åsside utenfor landsbyen Zirgwez, rundt 10 km sørøst for Sulaymaniya by, og side om side med leirene til de to andre Komala-fraksjonene, Komala-PIK og Komala-KTP.

Alle de tre Komala-partiene har en avtale med de kurdiske selvstyremyndighetene (KRG) som regulerer deres tilstedeværelse. Medlemmene har et «tålt opphold» i KRI, selv om de fleste medlemmene mangler formell oppholdstillatelse. Deres medlemskort utstedt av partiet (se kapittel 6.2) fungerer som legitimasjon og aksepteres ved passering av kontrollposter innad i KRI (Komala-CPI intervju 2013; Komala-CPI intervju 2019).

Partiene må i henhold til avtalen med KRG avstå fra å drive militær virksomhet rettet mot Iran. De fleste iransk-kurdiske partiene mottar videre økonomisk støtte fra KRG, i tillegg til at KRG bidrar med infrastruktur i leirene (Ahmad 2011; Komala-CPI intervju 2013).

Landinfo har besøkt Komala-CPIs leir flere ganger de siste årene, senest i oktober 2019. Leiren ligger i et inngjerdet område som blir bevoktet av uniformert *peshmerga*, partiets væpnede vaktstyrke, som består av både kvinner og menn.² Inngangen til leiren er avsperrert med en metallport som besøkende må passere. Inngangspartiet er dekorert med røde flagg. En asfaltert vei leder igjennom leiren.

² Begrepet *peshmerga* brukes om militære og andre sikkerhetsstyrker i de kurdiske selvstyreområdene i Nord-Irak, men også om medlemmer av enkelte andre kurdiske partier og gerilja bevegelser. De fleste iransk-kurdiske partiene refererer til sine væpnede styrker som *peshmerga* (KDP-I, intervju november 2019; Komala-CPI 2019; PDKI, intervju oktober 2019; Jaff & Eliassi 2020)

Bebyggelsen består stort sett av enkle, en-etasjes murhus; noen malte og andre umalte. På mange av takene er det installert vanntanker og parabolantenner. Husene er koplet til elektrisitetsnett. I utkanten av leiren er det vaktårn.

Oppgaven til partiets væpnede peshmerga-soldater er å beskytte medlemmene og basen mot angrep fra det iranske regimet (Ahmad 2011; Komala-CPI intervju 2019). Som nevnt over foregår det i dag ingen offensive militære aktiviteter inne i Iran (Komala-CPI intervju 2019).

De fleste som bor i leiren regnes som partimedlemmer eller peshmergaer, men blant beboerne er det også enkelte eldre over 65 år som ikke lenger er aktive medlemmer og som blir tatt hånd om av partiet, samt noen barnefamilier. Leiren har en egen barnehage. En komite bestående av partimedlemmer jobber i barnehagen (Komala-CPI intervju 2019).

Partiet har en egen avdeling med ansvar for partiets aviser, TV- og radiostasjoner, som dels produserer og sender fra basen og dels fra et studio i Sverige (Komala-CPI intervju 2013; Komala-CPI intervju 2019). Partiet har to TV-stasjoner, *Komala TV* og *CPIran TV*, og tre radiostasjoner, *Radio Komala*, *Radio hizbi komunist* og *Freedom and equality radio*. Radiostasjonene sendte tidligere over FM og mellombølgenettet, men sender i dag over internett (Komala-CPI intervju 2012; Komala-CPI intervju 2019).

Ifølge partiledelsen, er det i underkant av 1000 beboere i leiren (Komala-CPI 2019). Ved Landinfos tidligere besøk opplyste representanter for partiet at det har bodd mellom 600 og 1000 personer i leiren (Komala-CPI intervju oktober 2012).

5.2 Partiets aktiviteter i Iran

Komala-CPI er forbudt i Iran og kan ikke arbeide åpent, men ifølge partiledelsen (intervju oktober 2019) har internett gjort det lettere enn tidligere å spre partiets budskap blant iranske kurdere. I tillegg opererer et hemmelig nettverk av medlemmer i Iran. Disse er involvert i politisk og kulturelt arbeid. Landinfo kjenner ikke til hvor stort dette nettverket er, eller hvor mange medlemmer partiet har i Iran. Aktivitetene gjennomføres i størst mulig grad i hemmelighet. Medlemmene instrueres om å ta sikkerhetsforanstaltninger for ikke å bli oppdaget. De er organisert i celler bestående av tre personer (Komala-CPI intervju 2019). I 2013 opplyste partiledelsen at cellene kunne bestå av tre eller fem personer (Komala-CPI intervju 2013).

Partiorganisasjonen i Iran arbeider uavhengig av partiorganisasjonen i Nord-Irak. I Iran holdes medlemmenes identitet skjult, også for partimedlemmene i Nord-Irak. Kun lederen i hver enkelt celle har kontakt med ledelsen i Nord-Irak. Det skjer også at medlemmer fra Iran reiser over grensen til Nord-Irak for å motta

instruksjoner fra partiledelsen eller gjennomgå opplæring ved partibasen (se også kapittel 6.1) (Komala-CPI intervju 2016; Komala-CPI intervju 2019).

En av aktivitetene til medlemmene i Iran er å organisere protestaksjoner. Ifølge partiledelsen var de blant annet med på å organisere protester i Iran mot den tyrkisk-ledede invasjonen i Nord-Syria i 2019. Medlemmene sprer også propaganda for partiet. Av og til holder medlemmer av partiet taler iført masker på spontane politiske møter, det deles ut løpesedler, skrives graffiti på husvegger og man oppfordrer til streiker ved spesielle anledninger eller til å delta på arbeidernes dag, kvinnedagen etc. (Komala-CPI intervju 2019).

Aktivistene i Iran samler også inn pengegaver til partiet fra sympatisører. Innsamlede midler i form av kontanter fraktes så over grensen til parti hovedkvarteret i Nord-Irak eller brukes lokalt på arrangementer i forbindelse med for eksempel arbeidernes dag eller kvinnedagen. Partiet mottar i tillegg donasjoner, inkludert medlemsavgift, fra medlemmer og sympatisører i Europa (Komala-CPI intervju 2019).

Cellene har ulike spesialiserte oppgaver. Noen celler er involvert i å distribuere løpesedler. Andre celler har andre typer oppgaver. Løpesedler ble tidligere trykket opp i Nord-Irak og så fraktet over grensen til Iran. Dette sluttet man med rundt 2011/12. I dag blir løpesedlene lastet ned og trykket opp lokalt i Iran. Av og til blir løpesedler trykket opp av en celle, som så plasserer dette på avtalte steder hvor de plukkes opp og distribueres av en annen celle (Komala-CPI intervju 2019).

Mange av partiets medlemmer og aktivister i Iran er også aktive i ulike typer lovlige sivilsamfunnsorganisasjoner og engasjert i sosialt arbeid, eksempelvis i bekjempelse av narkotikamisbruk. Mange deltar også aktivt i markeringer som kvinnedagen 8. mars og arbeidernes dag 1. mai. Aktivistene holder sin tilknytning til partiet skjult. Ifølge partiledelsen hender det at de mistenkes for å være tilknyttet partiet, men dette er noe de alltid vil nekte for (Komala-CPI intervju 2013).

6 Medlemskap

Partiet opererer med et skille mellom medlemmer (*andam*) og sympatisører (*layanger*). Også sympatisører kan ha oppgaver på vegne av partiet (Komala-CPI intervju 2019). I Nord-Irak bor medlemmene på partibasen, mens de som bor utenfor i sivile områder stort sett regnes som sympatisører. I 2013 opplyste partiledelsen til Landinfo at de som er bosatt i Nord-Irak utenfor basen alltid skal regnes som sympatisører. Dette gjøres etter ønske fra KRG. Dersom sympatisører reiser til Europa og bosetter seg der, blir de imidlertid regnet som medlemmer (Komala-CPI intervju 2013). I 2019 opplyste representanter for partiledelsen at

enkelte av dem som var bosatt utenfor basen i Nord-Irak var medlemmer, men de fikk likevel utstedt ID-kort fra partiet som om de var sympatisører (se også kapittel 6.2) (Komala-CPI intervju 2019).

Man opererer også med begrepet peshmerga, dvs. væpnede styrker, som en egen kategori, og gjør et skille mellom fullverdige medlemmer og peshmergaer. De som bor på partibasen, med unntak av barn og noen eldre, blir regnet som medlemmer og/eller peshmergaer. Nye rekrutter til partiet som fullfører og består partiets obligatoriske opplæring (se kapittel 6.1), blir i de fleste tilfeller peshmergaer. Peshmergane har blant annet ansvar for det bevæpnede vaktholdet på basen, med de har ofte også andre oppgaver som for eksempel arbeid i partiets media-avdeling. Det kan ta flere år før peshmergaer blir regnet som fullverdige medlemmer av partiet (Komala-CPI intervju 2013; Komala-CPI intervju 2019). Som tidligere nevnt opplyser partiledelsen at det ikke foregår væpnet krigføring mot iranske styrker. De væpnede peshmerga-soldatenes oppgaver begrenser seg til væpnet vakthold på basen (Komala-CPI intervju 2019).

Inne i Iran finnes det både medlemmer og sympatisører av partiet. Også sympatisører engasjeres og gis oppgaver på vegne av partiet, for eksempel ved å distribuere løpesedler. Det hender også at sympatisører tar initiativ til aksjoner på vegne av partiet uten at partiledelsen står bak eller har kjennskap til dette. Det kan for eksempel dreie seg om å dele ut løpesedler eller henge opp partiets flagg på offentlige steder. Partiledelsen anbefaler ikke at sympatisører gjennomfører slike operasjoner på egenhånd (Komala-CPI intervju 2013; Komala-CPI intervju 2019).

6.1 Rekruttering

Partiet organiserer introduksjonsprogram med opplæring av nye rekrutter i et treningsområde (*ferga*) i tilknytning til basen. Iranske kurdere som ønsker å slutte seg til partiet reiser over til Nord-Irak og søker om opptak til dette treningsprogrammet.³ Noen av dem har hatt tilknytning til partiet inne i Iran fra før av, som aktive medlemmer eller sympatisører, mens andre ikke har hatt noen tilknytning til partiet før de ankommer Nord-Irak. Rekruttene får både militær opplæring og politisk skoling. Den politiske opplæringen inkluderer blant annet kurs i menneskerettigheter, likestilling, barns rettigheter, miljøvern, humanitærrett og sosialismens prinsipper. Dette skjer i form av klasseromsundervisning (Komala-CPI intervju 2013; Komala-CPI intervju 2019).

Nye rekrutter må først gjennom en godkjenning (*gozinesh*) før de blir tatt opp på treningsprogrammet. Godkjenningsperioden strekker seg over tre måneder. Rekruttene plasseres da i en egen del av basen, bevoktet av partiets peshmergaer,

³ Det er flere offisielle grenseoverganger mellom Iran og KRI. I tillegg foregår det omfattende smuglervirksomhet og illegal grensetrafikk. Rekrutter til Komala-CPI og andre iransk-kurdiske partier ankommer KRI med gyldig pass via de offisielle grenseovergangene eller illegalt (PDKI intervju 2019; Komala-CPI intervju 2019).

og de har ikke anledning til å bevege seg fritt på basen. I løpet av godkjenningsperioden skjer en silingsprosess hvor de som mistenkes for å være infiltratører fra iransk etterretning og de med islamistiske sympatier lukes ut. Dersom partiet avslører spioner, blir disse sendt tilbake til Iran. Dersom deres handlinger eller intensjoner oppfatte som alvorlige, for eksempel dersom de er i besittelse av våpen eller eksplosiver, blir de overlevert til KRGs sikkerhetsstyrker (Komala-CPI intervju 2016; Komala-CPI intervju 2019).

Etter godkjenningsprosessen følger selve opplæringen, kalt «mottakelsen» (*Paziresh*), hvor rekruttene gjennomgår ulike kurs. Kursene varer i flere måneder. Rekruttene får heller ikke på dette stadiet lov til å bevege seg fritt på basen, men må holde seg til et avgrenset treningsområdet (*ferga*) inntil kursene er bestått og de aksepteres som peshmergaer (Komala-CPI intervju 2019).

Enkelte som oppholder seg i Iran blir medlemmer av partiet uten å gjennomgå den formelle opplæringen ved basen i Nord-Irak. Det hender også at de som allerede er medlemmer eller sympatisører av partiet i Iran kommer til Nord-Irak for å gjennomføre trening. Deretter returnerer de gjerne til Iran igjen for å gjenoppta sine oppgaver for partiet. Ifølge partiledelsen gjennomfører disse personene egne kurs og holdes separat fra peshmerga-rekrutter slik at deres identitet ikke skal bli kjent. Kursprogrammene til aktivistene fra Iran er dessuten spesialtilpasset dem (Komala-CPI intervju 2013).

Partiledelsen bekrefter at det også er mulig for iranske kurdere bosatt i Norge å bli medlem av partiet uten forutgående aktivitet for partiet i Iran eller KRI (Komala-CPI intervju 2019).

6.2 Medlemskort

Partiet utsteder medlemskort til medlemmer og sympatisører i Nord-Irak. Det utstedes én type medlemskort til medlemmer (*andam*) og et annet til sympatisører (*layanger*). I 2013 opplyste partiledelsen også at peshmergaer som ennå ikke hadde oppnådd fullverdig medlemskap fikk utstedt egen peshmerga-ID av partiet (Komala-CPI intervju 2013). De som er bosatt utenfor leiren får utstedt medlemskort for sympatisører. Dette gjelder for sympatisørene, men også de som er medlemmer, men som av ulike grunner bor utenfor partihovedkvarteret (Komala-CPI intervju 2019).⁴

Medlemmer inne i Iran får ikke utstedt medlemskort. Heller ikke medlemmer i Europa har medlemskort, men sistnevnte gruppe kan få utstedt et eget dokument

⁴ På medlemskortene til enkelte i partiledelsen er det påskrevet at de tilhører partiledelsen. Dette er kun for de som er involvert i diplomatisk arbeid i Nord-Irak. Øvrige medlemmer på partihovedkvarteret har ordinære medlemskort (Komala-CPI intervju 2019).

uten bilde med deres personalia og opplysninger om hvor lenge de har vært medlemmer (Komala-CPI intervju 2019).

Mange av partimedlemmene som bor på basen, og sympatisørene som bor i sivile områder, mangler formell oppholdstillatelse i KRI. Som ledd i avtalen mellom partiet og myndighetene i KRI, godtas medlemskort utstedt av partiet som ID ved passering av kontrollposter (Komala-CPI intervju 2013; Komala-CPI intervju 2019).

6.3 Bekreftelser på medlemskap

Komala-CPI kan utstede bekreftelse på medlemskap til medlemmer eller sympatisører som ber om det. Det er to ulike grupper som ber om slike bekreftelser (Komala-CPI intervju 2019).

- Den ene gruppen er medlemmer eller sympatisører som ønsker å søke om politisk asyl i KRI. Myndighetene i KRI vektlegger slike bekreftelser fra et av de iransk-kurdiske partiene når de behandler asylsøknader fra iranske kurdere. Partiet utsteder bekreftelse forutsatt at vedkommende ikke har en kriminell fortid eller er HIV-smittet.
- Den andre gruppen er medlemmer eller sympatisører som har reist til Europa som asylsøkere. Bekreftelsene utleveres ikke direkte til den det gjelder, men sendes til vedkommendes advokat eller til utlendingsmyndighetene i det aktuelle europeiske landet.

Bekreftelser kan utstedes til både medlemmer og sympatisører som har vært aktive i Iran eller i KRI. Det gjøres alltid undersøkelser rundt de som ber om bekreftelser, blant annet med tanke på å unngå at bekreftelser utstedes feilaktig eller til personer som har arbeidet for iransk etterretning. Partiets hemmelige celler i Iran kan bistå med å undersøke bakgrunnen til dem som ber om bekreftelser (Komala-CPI intervju 2019).

Bekreftelser kan også utstedes til de som blir medlem av partiet etter at de har reist til Europa. I slike tilfeller må minimum to medlemmer av partiet bekrefte at vedkommende er medlem (Komala-CPI intervju 2019).

Alle bekreftelser utstedt til asylsøkere i Europa, skal godkjennes av en komite i Sverige som består av tre medlemmer. Siden siste kongress i 2017 skal alle bekreftelser være undertegnet av komitémedlemmet Adel Eliasi som bor i Stockholm. Før siste kongress ble bekreftelsene undertegnet av Ahmad Aziz Por (Komala-CPI intervju 2019).

7 Reaksjoner fra iranske myndigheter

Komala-CPI og andre iransk-kurdiske partier blir regnet som illegale organisasjoner i Iran. Medlemskap eller annen tilknytning til partiene straffes strengt. I henhold til FNs spesialrapportør for menneskerettigheter i Iran, representerer kurdiske politiske fanger nesten halvparten av alle politiske fanger i landet. De fleste er tiltalt for forbrytelser mot nasjonal sikkerhet. Kurdere utgjør også en uforholdsmessig stor del av dem som dømmes til døden og henrettes (UN Special Rapporteur 2019, avsnitt 87). I tillegg rapporteres det om mangelfull legehjelp for innsatte, dårlige sanitærforhold, og at fanger blir syke av bedrevet mat og forurenset vann (UN News 2019).

Ifølge organisasjonen Iran Human Rights (2020, s. 53) ble minst 120 personer henrettet i perioden fra 2010 til 2019 som følge av tilknytning til forbudte politiske og militante grupper. Av disse var 55 % kurdere.

I kurdiske områder blir også sivil aktivisme som ikke er knyttet til partiene, møtt med mistenksomhet, tolket som politisk opposisjonsvirksomhet og undertrykket av myndighetene. Personer som deltar i demonstrasjoner eller andre protestmarkeringer, mistenkes for medlemskap i et parti og risikerer arrestasjon (Danish Immigration Service 2020, s. 19).

Komala-CPI forklarte (intervju oktober 2019) at enkelte medlemmer blir forsøkt lokket av iransk etterretning til å returnere til Iran i bytte mot straffefrihet og løfte om arbeid, forutsatt at de er villige til å samarbeide med etterretningen og opptre som informanter. Svært få har vært villige til å gjøre dette. De som har akseptert slike tilbud, har ofte blitt arrestert ved retur til Iran til tross for etterretningens lovnader om straffefrihet. Noen av dem har senere angret og ønsket å slutte seg til Komala-CPI på ny, men partiet har ikke akseptert dem av frykt for infiltrering fra etterretningen.

7.1 Arrestasjoner og domfellelser

I 2018 ble 828 kurdere arrestert, og mange av dem ble dømt til lange fengselsstraffer for sivil aktivisme eller medlemskap i et kurdisk politisk parti. I de første seks månedene av 2019 ble 199 kurdere arrestert, 115 av dem for anklager om medlemskap i kurdiske politiske partier. 55 av de 199 arresterte ble dømt til fengselsstraffer opp mot 15 år. I samme periode ble minst 17 kurdere henrettet, herunder 14 dømt for mord og tre dømt for narkotikarelaterte forbrytelser (UN Special Rapporteur 2019, avsnitt 87-88).

Personer som pågripes for politisk aktivisme, plasseres i varetekt som ofte strekker seg over flere måneder. De må normalt gjennomgå lange avhør hvor de blir forsøkt presset til å innrømme partitilknytning. Fysisk og psykisk mishandling forekommer (Danish Immigration Service 2020, s. 22-23).

Iransk-kurdiske partier som Landinfo har intervjuet (intervjuer oktober og november 2019) understreket at straffeutmålingen i domstolene overfor kurdiske aktivister er forbundet med betydelig grad av uforutsigbarhet. Representanter for Komala-CPI (intervju oktober 2019) poengterte at domstolene ikke er uavhengige, men mottar instruksjoner fra den iranske staten. Mange av dommene er politisk motivert og diktert av etterretningsdepartementet eller Revolusjonsgardens etterretning, ifølge disse representantene.

Kurdiske aktivister som engasjerer seg i sivilsamfunnsorganisasjoner risikerer å bli arrestert, beskyldt for tilknytning til et ulovlig politisk parti (Danish Immigration Service 2020, s. 22). Ifølge representanter for KDP-Iran (samtale, november 2019) får medlemmer av de kurdiske partiene som regel strengere straffer enn de som ikke har noen tilknytning til et parti. Det samme opplyste kilder som danske utlendingsmyndigheter snakket med i Nord-Irak i oktober 2019 (Danish Immigration Service 2020, s. 19). Ifølge representanter for Komala-CPI (intervju oktober 2019), får prominente medlemmer av partiene som regel strengere straffer enn andre. Representanter for Komala-PIK (intervju oktober 2019) mente at de som innrømmer partitilknytning under avhør får strengere straffer, mens de som nekter for enhver tilknytning ofte slipper unna med lettere reaksjoner.

Presseoppslag som omhandler fengslinger, fengselsdommer eller dødsdommer mot medlemmer av Komala, spesifiserer sjeldent hvilken fraksjon av Komala vedkommende tilhører. Et unntak i så måte er dommen mot fagforeningsaktivisten Karman Sakhtemangar, som ble dømt til seks års fengsel av revolusjonsdomstolen i Sanandaj i desember 2019 for medlemskap i «Komala Kurdistan's Organization of the Communist Party of Iran», samt to års fengsel for propaganda mot regimet (Kurdistan Human Rights Network 2019).

Komala-CPI (intervju oktober 2019) opplyste at dødsdommer mot medlemmer av Komala som var omtalt i media de siste årene gjaldt medlemmer av andre Komala-fraksjoner enn Komala-CPI. De opplyste videre at noen av deres medlemmer sonet fengselsstraffer i Iran, men de ønsket ikke å gå ut med informasjon om enkeltindivider for å unngå å kompromittere dem ytterligere. Iranske myndigheter kjente ikke nødvendigvis til deres medlemskap i partiet.

7.2 Press på familiemedlemmer

Det rapporteres om at familiemedlemmer til kurdiske aktivister utsettes for ulike former for press og overvåking. Det kan dreie seg om søsken som mister studieplassen, eller at de utestenges fra visse typer arbeid fordi de ikke får sikkerhetsklarering. I andre tilfeller rapporteres det om at nære familiemedlemmer innkalles til avhør eller arresteres og tiltales. Andre pålegges meldeplikt eller reiseforbud. Nære familiemedlemmer av de som driver sosiale eller politiske aktiviteter, må dessuten regne med å bli overvåket. Det kan dreie seg om

overvåking av telefonsamtaler, datamaskinbruk eller deres fysiske bevegelsesmønster (Komala-PIK, intervju oktober 2019; Komala-CPI, intervju oktober 2019; PJAK, intervju oktober 2019; KDP-Iran, intervju november 2019).

En utbredt strategi fra myndighetenes side synes å være at foreldre presses til å reise til Nord-Irak for å hente hjem sønner eller døtre som har sluttet seg til de iransk-kurdiske partiene. Flere av partiene fortalte Landinfo om slike erfaringer (Komala-PIK, oktober 2019; Komala-CPI, intervju oktober 2019; KDP-Iran, intervju november 2019; PDKI, intervju oktober 2019).

Representanter for Komala-CPI (intervju oktober 2019) opplyste til Landinfo at deres partibase i Nord-Irak ble oppsøkt av foreldrene til medlemmer på nesten daglig basis. De var ofte sendt av iransk etterretning med beskjed om at de måtte overtale sine barn til enten å komme tilbake til Iran eller til å samarbeide med iransk etterretning.

En representant for KDP-I (intervju november 2019) forklarte at det vanligvis ikke får konsekvenser for foreldrene dersom de ikke lykkes med å overtale sine barn til å komme tilbake til Iran. Derimot ville presset mot familien som regel øke dersom den som er aktiv i et parti, får en ledende posisjon eller viktige oppgaver.

Landinfo snakket med fire unge mennesker som hadde sluttet seg til PDKI i Nord-Irak i perioden 2018-2019. Tre av dem hadde opplevd at familien ble kontaktet av etterretningen. En av dem forklarte at foreldrene hadde vært på besøk etter påtrykk fra iransk etterretning og deretter returnert til Iran. Det fikk ingen ytterligere konsekvenser for dem at de kom tilbake uten sin datter. En annen forklarte at hans far ble kalt inn til etterretningen flere ganger og til slutt arrestert og truet med at sønnen kunne bli drept dersom han ikke forlot partiet. En annen forklarte at nevøen hennes ble arrestert fordi flere i familien hadde sluttet seg til PDKI (PDKI-medlemmer, intervju oktober 2019).

Skriftlige kilder

- Ahmad R. (2011, 7. mars). The Kurdish struggle in Iran: A lost cause? *Ekurd Daily*. Tilgjengelig fra <https://ekurd.net/mismas/articles/misc2011/3/irankurd718.htm> [lastet ned 13. november 2020]
- Ahmadzadeh, H. & Stansfield, G. (2010). The political, cultural and military re-awakening of the Kurdish nationalist movement in Iran. *Middle East Journal*, 64(1). Tilgjengelig fra <https://core.ac.uk/download/pdf/12827573.pdf> [lastet ned 9. november 2020]
- Bruinessen, M. (1986). Major Kurdish organizations in Iran. *MERIP Middle East Report*. Nr. 141. Tilgjengelig fra [Major Kurdish Organizations in Iran - MERIP](#) [lastet ned 4. januar 2021]
- Bruinessen, M. (1992). *Agha, Shaikh and State. The Social and Political Structures of Kurdistan*. London: Zed Books
- Danish Immigration Service (2020, februar). *Iranian Kurds Consequences of political activities in Iran and KRI*. København: Danish Immigration Service. Tilgjengelig fra <https://www.justice.gov/eoir/page/file/1309051/download> [lastet ned 21. desember 2020]
- Hassanpour, A. (1994) The Kurdish Experience. *Middle East Report*. No. 189 (Jul. – Aug. 1994). Tilgjengelig fra <https://merip.org/1994/07/the-kurdish-experience/> [lastet ned 9. november 2020]
- Iran Human Rights (2020). *Annual Report on the death penalty in Iran 2019*. Paris: Iran Human Rights. Tilgjengelig fra https://www.iranhr.net/media/files/Rapport_iran-GB.pdf [lastet ned 21. desember 2020]
- Jaff R. & Eliassi B. (sist endret 31. januar). *Peshmerga*. Oslo: Stor norske leksikon. Tilgjengelig fra [Peshmerga – Store norske leksikon \(snl.no\)](#) [lastet ned 5. januar 2021]
- Kurdistan Human Rights Network (2019, 11. desember) Labour activist sentenced to six years in prison. *Kurdistan Human Rights Network*. Tilgjengelig fra [Labour Activist Sentenced to Six Years in Prison \(kurdistanhumanrights.org\)](#) [lastet ned 29. januar 2021]
- McDowall, D. (2000). *A Modern History of the Kurds*. New York: I. B. Tauris.
- Phillips D. L. (2017) *The Kurdish Spring. A New Map of the Middle East*. London: Routledge.
- Rudaw (2014, 11. mars) Interview with head of Iran's Komala Communist Party. *Rudaw*. Tilgjengelig fra [Interview With Head of Iran's Komala Communist... | Rudaw.net](#) [lastet ned 9. januar 2021]
- UN Special Rapporteur (2019, 18. juli). *Situation of human rights in the Islamic Republic of Iran. Report of the Special Rapporteur on the situation of human rights in the Islamic Republic of Iran*. New York: UN OHCHR. Tilgjengelig fra <https://undocs.org/A/74/188> [lastet ned 21. desember 2020]
- UN News (2019, 10 juli). UN experts voice 'deep concern' over Iran's 'consistent pattern' of denying life-saving medical treatment to detainees. *UN News*. Tilgjengelig fra [UN experts voice 'deep concern' over Iran's 'consistent pattern' of denying life-saving medical treatment to detainees | UN News](#) [lastet ned 21. desember 2020]

Muntlige kilder

- KDP-Iran, intervju med partiets ledelse i Koye, november 2019.
- Komala-PIK, intervju med partiets ledelse i Sergwes, Suleimaniya, oktober 2019.

Komala-CPI, intervju med partiets ledelse i Sergwes, Suleimaniya, oktober 2019.
Komala-CPI, intervju med partiets ledelse i Swegwes, Suleimaniya, mars 2016.
Komala-CPI, intervju med partiets ledelse i Sergwes, Suleimaniya, oktober 2013.
Komala-CPI, intervju med partiets ledelse i Sergwes, Suleimaniya, oktober 2012.
PDKI, intervju med partiets ledelse i Koye, oktober 2019.
PDKI-medlemmer, intervju i Koye, oktober 2019.
PJAK, intervju med representanter for partiet i Suleimaniya, oktober 2019.